

Vispārējā cilvēka pienākumu deklarācija

Ierosinājusi InterAction Council 1997. gadā

Preambula

Tā kā visiem cilvēku sabiedrības locekļiem piemītošās cieņas un viņu vienlīdzīgo un neatņemamo tiesību atzīšana ir pamats brīvībai, taisnīgumam un mieram visā pasaulē un paredz pienākumus jeb atbildību, tā kā izņēmuma kārtas tiesību uzstājīga pieprasīšana var izraisīt konfliktu, šķelšanos un nebeidzamus strīdus, un cilvēka pienākumu neizpilde var izraisīt nelikumības un haosu, tā kā tiesiskums un cilvēktiesību veicināšana atkarīga no vīriešu un sieviešu gatavības rīkoties taisnīgi, tā kā globālām problēmām nepieciešami globāli risinājumi, kurus var panākt tikai ar tādu ideju, vērtību un normu palīdzību, ko respektē visas kultūras un sabiedrības, tā kā visiem cilvēkiem atbilstoši to rīcībā esošām zināšanām un prasmei ir pienākums veicināt labāku sociālo kārtību gan savā zemē, gan visā pasaulē, un šo mērķi nevar sasniegt tikai ar likumiem, rīkojumiem un paražām, tā kā cilvēka tieksmi pēc progresā un uzlabošanai var īstenot tikai ar saskaņotām vērtībām un standartiem, kas obligāti attiecas uz visiem iedzīvotājiem un institūcijām, tad sakarā ar iepriekš teikto

Ģenerālā asambleja

pasludina šo Vispārējo cilvēka pienākumu deklarāciju par vienotu standartu visiem cilvēkiem un visām tautām ar mērķi, lai katrs cilvēks un katra sabiedrības institūcija, vienmēr paturot prātā šo Deklarāciju, dotu savu ieguldījumu sabiedrības attīstībā un visu tās locekļu izglītošanā. Mēs, pasaules tautas, tādējādi atjaunotu un pastiprinātu jau Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā pasludinātās saistības, proti, visu cilvēku cieņas neaizskaramības pilnīgu pieņemšanu; viņu neatņemamo brīvību un vienlīdzību, un savstarpējo solidaritāti. Šo pienākumu izpratne un atbalstīšana ir jāmāca un jāveicina visā pasaulē.

Humānisma pamatprincipi

1. pants

Katra cilvēka pienākums neatkarīgi no dzimuma, etniskās izcelsmes, sociālā stāvokļa, politiskās pārliecības, valodas, vecuma, tautības vai reliģijas ir humāni izturēties pret visiem cilvēkiem.

2. pants

Neviens nedrīkst atbalstīt jebkāda veida nehumānu rīcību; visu cilvēku pienākums ir censties cienīt visus pārējos cilvēkus un respektēt viņu pašcieņu.

3. pants

Neviena persona, neviena grupa vai organizācija, neviena valsts, armija vai policija nevar būt noteicoši par labo un ļauno; visi ir pakļauti ētikas normām. Ikviens pienākums ir visur un vienmēr veicināt labo un novērst ļauno.

4. pants

Visiem ar saprātu un sirdsapziņu apveltītiem cilvēkiem ir solidaritātes garā jāuzņemas atbildība par ikvienu un visiem, par ģimenēm un kopienām, par rasēm, tautām un reliģijām: Nedariet citiem to, ko nevēlaties, lai dara jums.

Nevardarbība un cieņa pret dzīvību

5. pants

Katra cilvēka pienākums ir cienīt dzīvību. Nevienam nav tiesību aizskart, mocīt vai nogalināt citu cilvēku. Tas neizslēdz individu vai sabiedrības grupu pamatotas tiesības uz paš aizsardzību.

6. pants

Domstarpības starp valstīm, cilvēku grupām vai indivīdiem jārisina bez vardarbības. Neviena valdība nedrīkst pieļaut genocīda vai terorisma aktus vai piedalīties tajos, kā arī ļaunprātīgi izmantot sievietes, bērnus vai citus civiliedzīvotājus kā karadarbības līdzekļus. Katra pilsoņa un valsts amatpersonas pienākums ir rīkoties miermīlīgā, nevardarbīgā veidā.

7. pants

Katrs cilvēks ir bezgala vērtīgs un jā aizsargā bez nosacījumiem. Arī dzīvniekiem un dabas videi nepieciešama aizsardzība. Visiem cilvēkiem ir pienākums aizsargāt zemeslodes gaisu, ūdeni un augsni tagadējo iedzīvotāju un nākamo paaudžu labā.

Taisnīgums un solidaritāte

8. pants

Katra cilvēka pienākums ir izturēties godprātīgi, godīgi un taisnīgi. Neviena persona vai grupa nedrīkst aplaupīt vai patvaļīgi atņemt jebkurai citai personai vai grupai tās īpašumu.

9. pants

Visiem cilvēkiem, ja viņu rīcībā ir nepieciešamie līdzekļi, ir pienākums pielikt nopietnas pūles, lai izskaustu, nabadzību, nepietiekamu uzturu, neizglītību un nevienlīdzību. Jāveicina ilgtspējīga attīstība visā pasaulē, lai nodrošinātu cieņu, brīvību, drošību un taisnīgumu visiem cilvēkiem.

10. pants

Visiem cilvēkiem ir pienākums ar uzcītīgu darbu attīstīt savus talantus; jābūt vienlīdzīgām iespējām iegūt izglītību un veikt nozīmīgu darbu. Ikvienam jāsniedz atbalsts trūcīgajiem, maznodrošinātajiem, invalīdiem un diskriminācijas upuriem.

11. pants

Visi īpašumi un bagātības ir jāizmanto atbildīgi saskaņā ar taisnīgumu un lai panāktu cilvēces progresu. Ekonomisko un politisko varu nedrīkst izmantot kā kundzības instrumentu, bet tai jānodrošina ekonomiskais taisnīgums un sabiedriskā kārtība.

Patiesīgums un iecietība

12. pants

Katra cilvēka pienākums ir runāt un rīkoties patiesi. Nevienam, lai cik augstu stāvošs vai varens, nedrīkst runāt nepatiesību. Jāievēro tiesības uz privāto dzīvi un personisko un profesionālo konfidencialitāti. Nevienam nav pienākums ikvienam vienmēr teikt visu patiesību.

13. pants

Politīķi, ierēdņi, uzņēmēji, zinātnieki, rakstnieki un mākslinieki nav atbrīvoti no vispārējām ētikas normām; tas attiecas arī uz ārstiem, juristiem un citi speciālistiem, kuriem ir īpaši pienākumi pret klientiem. Profesionālajiem un citiem ētikas kodeksiem jāatspoguļo vispārējo normu, piemēram, patiesuma un taisnīguma, prioritāte.

14. pants

Plašsaziņas līdzekļu tiesības informēt sabiedrību un kritizēt sabiedrisko institūciju un valdības rīcību, kas ir būtiskas taisnīgai sabiedrībai, ir jāizmanto atbildīgi un diskrēti. Plašsaziņas līdzekļu brīvība uzliek īpašu atbildību par precīzu un patiesu ziņu sniegšanu. Vienmēr jāizvairās no sensacionāliem paziņojumiem, kas degradē cilvēka personu vai cieņu.

15. pants

Kaut arī reliģijas brīvība ir jānodrošina, reliģiju pārstāvjiem ir īpaša atbildība, lai izvairītos no aizspriedumu izteikšanas un diskriminējošas rīcības pret citu reliģiju ticīgajiem. Viņi nedrīkst izraisīt vai leģitimēt naidu, fanātismu un reliģiskos karus, bet jāveicina iecietība un savstarpēja cieņa starp visiem cilvēkiem.

Savstarpēja cieņa un partnerattiecības

16. pants

Visiem vīriešiem un visām sievietēm ir pienākums partnerattiecībās izturēties ar savstarpēju cieņu un izpratni. Neviens nedrīkst pakļaut citu personu seksuālai izmantošanai vai padarīt atkarīgu. Dzimumattiecību partneriem drīzāk jāuzņemas pienākums savstarpēji rūpēties par labklājību.

17. pants

Neraugoties uz kultūru un reliģiju daudzveidību, laulība paredz mīlestību, uzticību un piedošanu, un tās mērķis ir garantēt drošību un savstarpēju atbalstu.

18. pants

Saprātīga ģimenes plānošana ir katra pāra atbildība. Attiecībām starp vecākiem un bērniem jāatspoguļo savstarpēja mīlestība, cieņa, pateicība un rūpes. Vecāki vai citi pieaugušie nedrīkst ekspluatēt, ļaunprātīgi izmantot vai slikti apieties ar bērniem.

Nobeigums

19. pants

Neko šajā Deklarācijā nedrīkst interpretēt tādējādi, lai kādai valstij, grupai vai personai paredzētu tiesības iesaistīties kādā darbībā vai veikt darbību, kuras mērķis ir likvidēt šajā Deklarācijā un 1948. gada Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā pasludinātos pienākumus, tiesības un brīvības.